

Rekenhof

Rekening van de Thesaurie en rekening van de vermogenswijzigingen -2010

168^e Boek van het Rekenhof - Bijvoegsel 1

Goedgekeurd in de algemene vergadering van het Rekenhof van 8 januari 2014

INHOUD

Inleiding		3
1	Rekening van de Thesaurie	4
1.1	Verantwoording van de verrichtingen	4
1.2	Niet-gemachtigde debetposities	4
1.3	Totalen van de rekening van de Thesaurie	6
2	Rekening van de vermogenswijzigingen	10
2.1	Beginbalans in de nieuwe comptabiliteit	10
2.2	Actualiteit van de rekening van de vermogenswijzigingen	10
2.3	Vermogenswijzigingen van financiële vaste activa	11
3	Conclusie	12

Inleiding

Op grond van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat moeten de administraties, instellingen en bedrijven van de federale Staat een met de begrotingsboekhouding geïntegreerde algemene boekhouding voeren en een algemene rekening opstellen die de jaarrekening en de rekening van uitvoering van de begroting omvat. Deze wet is vanaf het begrotingsjaar 2009 progressief in werking getreden en moet vanaf 2012 volledig van toepassing zijn voor alle diensten van algemeen bestuur.

In 2009 zijn vijf pilootdepartementen van boekhoudstelsel veranderd, in 2010 ook de vier departementen van de eerste roll-out. In 2010 zijn aldus negen departementen onderworpen aan het budgettair en comptabel stelsel van de wet van 22 mei 2003, met name de FOD Kanselarij van de eerste minister, de FOD Budget en Beheerscontrole, de FOD Personeel en Organisatie, de FOD Informatie- en Communicatietechnologie, de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, de FOD Sociale Zekerheid, de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en de POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding en Sociale Economie. Hun verrichtingen worden in het Fedcom-boekhoudstelsel geregistreerd.

Doordat de wet van 22 mei 2003 progressief in werking treedt, heeft de algemene rekening in de overgangperiode 2009-2011 een andere invulling naargelang de overheidsdiensten.

Voor de Fedcomdepartementen is de algemene rekening samengesteld uit de rekening van uitvoering van de begroting en de jaarrekening. Het verslag van het Rekenhof in verband met de rekening van uitvoering van de begroting voor 2010 en de commentaar bij de jaarrekening van de departementen die in 2010 reeds onderworpen zijn aan de wet van 22 mei 2003, werden gepubliceerd in het 168e Boek van het Rekenhof, volumes I en II.

Voor de niet-Fedcomdepartementen, die onderworpen blijven aan de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit, bestaat de algemene rekening uit de samenvattende rekening van de verrichtingen van de Staat en drie toelichtende rekeningen: de rekening van uitvoering van de begroting, de rekening van de vermogenswijzigingen en de rekening van de Thesaurie. Het verslag van het Rekenhof over de uitvoeringsrekening van de begroting van de niet-Fedcomdepartementen werd samengevoegd met dat van de Fedcomdepartementen en gepubliceerd in het volume I van het 168e Boek.

In dit document is het verslag over de rekening van de Thesaurie en over de rekening van de vermogenswijzigingen opgenomen. Het wordt niet op papier verspreid maar is enkel te raadplegen op de website van het Rekenhof.

De samenvattende rekening wordt sinds de rekening 2009 niet meer opgesteld. Die zou geen totaalbeeld van de rijkscomptabiliteit meer kunnen geven.

1 De jaarrekening bestaat uit de balans, de resultatenrekening, de samenvattende rekening van de begrotingsverrichtingen en de toelichting.

2 Artikel 80 van het koninklijk besluit van 17 juli 1991 houdende coördinatie van de wetten op de rijkscomptabiliteit.

1 Rekening van de Thesaurie

De rekening van de Thesaurie werd op 9 december 2011 aan het Rekenhof overgelegd.

1.1 Verantwoording van de verrichtingen

De rekening van de Thesaurie is zo georganiseerd dat de financiële verrichtingen van de Staat budgettair worden verantwoord. Het gelijke totaalbedrag van de verrichtingen wordt enerzijds uitgesplitst in een reeks aanrekeningen, anderzijds in een reeks kasontvangsten en kasuitgaven. De koppeling tussen de begrotingsmachtigingen en de kasbewegingen wordt tot stand gebracht via aanrekeningen in controlerekeningen en in hulpstaten.

Het Rekenhof is van oordeel dat de thesauriebewegingen globaal op afdoende wijze worden verantwoord door de budgettaire aanrekeningen.

1.2 Niet-gemachtigde debetposities

Krachtens artikel 144 van de gecoördineerde wetten van 17 juli 1991 *“geschieden alle betalingen of teruggaven, buiten de gelden toegestaan voor de algemene uitgaven van de Staat, op de speciale en bijzondere fondsen, opgericht voor de diensten waarop ze betrekking hebben, tot het bedrag van de te hunnen bate gedane invorderingen”*.

Die bepaling impliceert dat er slechts betalingen ten laste van de rekeningen voor orde van de Thesaurie kunnen worden gedaan voor het beschikbare saldo, tenzij een wettelijke bepaling toelaat daar van af te wijken. Eind 2010 vertoonden 22 rekeningen een debetpositie waarvoor die machtiging ontbreekt of ontoereikend is, dit voor een totaal bedrag van 4.139,6 miljoen euro.

Tabel 1: Rekeningen met een niet-gemachtigde debetpositie (in euro)

Rekening	Titel	Saldo 31/12/2010
82.05.09	Afcentiemen van het Vlaams Gewest op de personenbelasting voor het aanslagjaar 2001	-583.832.748,61
82.07.12	Opbrengst van het eurovignet (ontvangsten verricht door de administratie van de Douane en Accijnzen)	-47.615,26
83.03.10	Wapenwet – Retributies – Provincie Waals-Brabant	-278,54
84.01.09	Interesten van de lineaire leningen	-3.541.946.521,91
84.02.10	Financiële dienst leningen lokale besturen	-1.591.337,49
84.02.14	Openbare Schuld - Beheer van het Waarborgfonds voor de Schoolgebouwen	-600.000,00
84.04.17	Financiële dienst leningen Federale Investeringsmaatschappij	-640.897,01
86.01.01	Allerlei ontvangsten gestort door derden	-200.439,00
87.00.05	Storting van de subsidies aan de NMBS	-5.083.950,00

87.09.24	CDVU - Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie	-10.121,29
87.09.26	CDVU - Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen	-368.623,63
87.09.32	CDVU - Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	-5.086,47
87.09.40	CDVU - Nationaal Orkest van België	-747.512,80
87.09.45	CDVU - Nationale Dienst voor Congressen	-1.057,16
87.09.48	CDVU - Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium	-50.037,78
87.09.54	CDVU - Belgisch telematica-onderzoeksnetwerk (Belnet)	-50.906,06
87.09.56	CDVU - Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen	-787.662,01
87.09.77	CDVU - Ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting	-1.810,12
87.09.79	CDVU - Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten	-3.597.231,66
87.09.80	CDVU - Instituut voor Gerechtelijke Opleiding	-20.138,75
87.09.82	CDVU - Hulpkas voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering	-16.321,89
87.09.89	CDVU - Fonds voor de preventie en veiligheid "Europese Commissie"	-12.063,04
Totaal		-4.139.612.360,48

Bron: rekening van de Thesaurie voor 2010

Het totaalbedrag van die niet-gemachtigde debetposities kan in belangrijke mate worden verklaard.

Het grootste deel ervan situeert zich op de orderekening 84.01.09 – *Interesten van de lineaire leningen*. Bij eerdere controles van de rekening van de Thesaurie werd meermaals uiteengezet dat de debetpositie van deze rekening het gevolg is van een cut-off aan het eind van het begrotingsjaar, veroorzaakt door de ongelijktijdige boeking van de debet- en creditverrichtingen in de enkelvoudige boekhouding³.

De minister van Begroting preciseert dat het saldo op deze orderekening positief is indien men rekening houdt met de ontvangsten die in 2011 in de databank van de Thesaurie werden geregistreerd.

Het op één na grootste debet wordt vastgesteld op de rekening voor orde 82.05.09 – *Afcentiemen van het Vlaams Gewest op de personenbelasting voor het aanslagjaar 2001*. In het verleden heeft het Rekenhof bekritiseerd dat die rekening werd gebruikt voor de aanrekening van allerlei andere belastingkredieten dan vermeld in de titel, en dat de samenvoeging van die verschillende verrichtingen op één rekening er mee toe leidde dat er

³ Cf. 163e Boek van het Rekenhof, volume I, p. 324-325, 165e Boek van het Rekenhof, bijvoegsel 2, p. 6-9, en 166e Boek van het Rekenhof, bijvoegsel 3, p. 5.

geen duidelijk beeld meer is van de boekhoudkundige toestand⁴. Het saldo van deze orderekening per einde 2010 werd, ingevolge de toetreding van de FOD Financiën tot de nieuwe comptabiliteit vanaf 2011, ongewijzigd overgenomen als beginsaldo 2011 in Fedcom. In het kader van een onderzoek naar de afsluitingsverrichtingen op orde- en thesaurierekeningen rapporteerde het Rekenhof in het 169^e Boek dat dit saldo, ten belope van 583,8 miljoen euro, het resultaat was van interne verrichtingen en dat het in de nieuwe comptabiliteit ten onrechte werd geboekt als vordering op het Vlaams Gewest⁵.

De minister meldt hierover dat aan de FOD Financiën de vraag is gesteld het negatieve saldo op deze orderekening te evalueren en de eventuele foutieve boekingen recht te zetten.

Tot slot merkt hij bijkomend op dat de orderekeningen van de CDVU in de nieuwe comptabiliteit zijn vervangen door grootboekrekeningen en dat op die grootboekrekeningen geen beschikbaarheidscontrole mogelijk is.

1.3 Totalen van de rekening van de Thesaurie

De verrichtingen die in de rekening van de Thesaurie 2010 zijn opgenomen, worden in de onderstaande tabel samengevat.

De grote bedragen, vooral voor de *diverse verrichtingen in verband met de werking van de Thesauriediensten*, kunnen worden verklaard door het systeem van groepering en interne controle van de Thesaurie.

De *andere waarden* omvatten voor het grootste gedeelte de bij het Rekenhof te regulariseren uitgaven. Op 1 januari 2010 bedroegen ze 57,9 miljard euro, op 31 december 2010 54,9 miljard euro.

Tabel 2: Totalen van de rekening van de Thesaurie voor 2010 (in euro)

<i>Afsluiting van de rekening van de Thesaurie 2010: diensten van algemeen bestuur</i>	
Kaswaarden	
Saldo op 1 januari 2010	79.293.255.463,03
Speciën en Postcheque	18.313.880.768,79
Andere waarden	60.979.375.197,05
Fout bij de uitsplitsing van het saldo ⁶	-502,81
Tijdens het jaar 2010 uitgevoerde ontvangsten	3.603.573.734.676,00
Verrichtingen op de begrotingen	158.573.909.969,43
Algemene ontvangsten	89.863.132.909,03
Ontvangsten op de speciale fondsen	68.710.777.060,40

4 Cf. 165e Boek van het Rekenhof, bijvoegsel 2, p. 24, 166e Boek van het Rekenhof, bijvoegsel 3, p. 4, en 167e Boek van het Rekenhof, bijvoegsel 2, p. 6.

5 Cf. 169e Boek van het Rekenhof, volume I, p. 349.

6 Onjuiste uitsplitsing van het eindsaldo 2009 van Douane en Accijnzen (cf. 167e Boek van het Rekenhof, bijvoegsel 2, p. 7).

Thesaurieverrichtingen	3.444.999.824.706,57
Ordeverrichtingen van de Thesaurie	857.637.967.114,39
Diverse verrichtingen in verband met de werking van de Thesauriediensten	2.587.361.857.592,18
Uitgaven in verband met het jaar 2010	3.600.541.142.823,00
Verrichtingen op de begrotingen	152.388.294.415,46
Algemene uitgaven buiten Fedcom (1)	68.073.719.656,60
Begrotingsuitgaven Fedcom	15.416.484.926,72
Uitgaven op de speciale fondsen ⁷ (2)	68.898.089.832,14
Thesaurieverrichtingen	3.448.152.848.407,54
Ordeverrichtingen van de Thesaurie	868.647.936.163,64
Diverse verrichtingen in verband met de werking van de Thesauriediensten	2.579.504.912.243,90
Saldo op 31 december 2010	82.325.847.316,03
Speciën en Postcheque	24.056.111.605,81
Andere waarden	58.269.735.710,22
(1) Uitsplitsing van de algemene begrotingsuitgaven buiten Fedcom	
Betaald en verantwoord of geregulariseerd in 2010	41.032.096.980,18
Betaald en verantwoord na 31 december 2010	23.677.667.013,89
Geregulariseerd na 31 december 2010	607.543.462,29
Nog te regulariseren op datum van afsluiting van de uitvoeringsrekening van de begroting	2.756.412.200,24
Totaal	68.073.719.656,60
(2) Uitsplitsing van de uitgaven op de speciale fondsen	
Betaald en verantwoord of geregulariseerd in 2010	32.190.383.740,19
Betaald en verantwoord na 31 december 2010	2.508,98
Geregulariseerd na 31 december 2010	7.004.448.533,61
Nog te regulariseren op datum van afsluiting van de uitvoeringsrekening van de begroting	29.703.255.049,36
Totaal	68.898.089.832,14

7 De speciale fondsen zijn de terugbetalings- en toewijzingsfondsen alsook bepaalde diensten met afzonderlijk beheer waarvan het boekhoudstelsel nog niet in overeenstemming is gebracht met de artikelen 77 tot 84 van de wet van 22 mei 2003.

Portefeuillewaarden⁸

Saldo op 1 januari 2010	527.641.019,52
Variaties	-5.527.320,93
Ontvangen waarden	25.729.927.577,86
Teruggegeven waarden	25.735.454.898,79
Saldo op 31 december 2010	522.113.698,59

Vereffening verrichtingen op de vastleggingen ten laste van de vastleggingskredieten

Vastleggingen aangerekend op vorige begrotingen en op 1 januari 2010 nog te vereffenen ⁹	4.483.030.129,17
Ten laste van de kredieten van 2010 aangerekende vastleggingen	66.569.546.018,95
Totale te vereffenen vastleggingen	71.052.576.148,12
In 2010 vereffende vastleggingen ten laste van de gesplitste kredieten	66.844.098.911,92
Geannuleerde vastleggingen	369.616.839,90
Totale vereffende of geannuleerde vastleggingen	67.213.715.751,82
Op 31 december 2010 nog te vereffenen vastleggingen	3.838.860.396,30

Vereffening verrichtingen op de vastleggingen ten laste van de vastleggingsmachtigingen

Vastleggingen aangerekend op vorige begrotingen en op 1 januari 2010 nog te vereffenen ⁹	144.086.091,47
Ten laste van de kredieten van 2010 aangerekende vastleggingen	37.948.844,71
Totale te vereffenen vastleggingen	182.034.936,18
In 2010 vereffende vastleggingen ten laste van de variabele kredieten	72.763.415,93
Geannuleerde vastleggingen	42.243.754,02
Totale vereffende of geannuleerde vastleggingen	115.007.169,95
Op 31 december 2010 nog te vereffenen vastleggingen	67.027.766,23

8 Het gaat om waarden (aandelen, obligaties van de rijksschuld, effecten, borgstellingen, enz.) uitgedrukt in euro, die zijn gedeponerd bij de Nationale Bank, die optreedt als staatskassier. Ze mogen niet als thesauriemiddelen worden beschouwd.

9 Het beginsaldo op 1 januari 2010 wijzigt ten opzichte van het eindsaldo 2009 wegens het weglaten van het encours van departementen die vanaf 2010 zijn overgegaan naar Fedcom en de opname van het encours van de organisatieafdeling 62 in de begrotingssectie 46 (POD Wetenschapsbeleid – Plantentuin in Meise).

Afsluiting van de rekening van de Thesaurie 2010: staatsdiensten met afzonderlijk beheer**Samenvatting van de verrichtingen**

Saldo op 1 januari 2010	242.905.313,96
Variaties	-52.645.294,66
Ontvangsten	591.206.372,86
Uitgaven	643.851.667,52
Saldo op 31 december 2010	190.260.019,30

2 Rekening van de vermogenswijzigingen

De rekening van de vermogenswijzigingen werd op 25 november 2011 aan het Rekenhof overgelegd.

2.1 Beginbalans in de nieuwe comptabiliteit

Met de programmawet van 23 december 2009 werd in de federale comptabiliteitswet van 22 mei 2003 een artikel 136 ingevoegd¹⁰. Volgens dit artikel was het de bedoeling dat uiterlijk op 31 december 2012 het vermogen van alle onderworpen diensten¹¹ in het nieuwe boekhoudsysteem zou zijn opgenomen. Hiervoor is uitstel verleend. Na een wijziging van artikel 136 moeten de vaste activa van de diensten voortaan volledig zijn opgenomen binnen de vijf boekjaren na de datum van de inwerkingtreding van de wet voor de desbetreffende dienst¹²⁻¹³.

De minister benadrukt dat de dienst federale accountant alles in het werk stelt om, in samenwerking met de departementen, de historiek van de vaste activa binnen de wettelijke termijn in te voeren in het nieuwe boekhoudsysteem. Hij vermeldt wat al is gerealiseerd en verwijst naar de planning voor de verschillende jaren tot en met 2016 voor het resterende gedeelte.

2.2 Actualiteit van de rekening van de vermogenswijzigingen

In het vooruitzicht van de nieuwe comptabiliteit op basis van de wet van 22 mei 2003 werd de vermogenscomptabiliteit gevoerd via een beperkte procedure en werd het bestaande boekhoudsysteem, wegens zijn uitdovend karakter, niet meer aangepast. Het Rekenhof heeft er, naar aanleiding van de controles in de vorige jaren, systematisch op gewezen dat de rekening van de vermogenswijzigingen niet meer actueel was door een gebrekkige update van verschillende rubrieken, inzonderheid met betrekking tot de materiële vaste activa en de vorderingen en schulden van de indirecte belastingen.

De minister beaamt dat de cijfers in de rekening van de vermogenswijzigingen nog weinig relevant zijn. Hij verwijst naar de planning om dit gebrek na 2016 te ondervangen via de balans, de resultatenrekening en de toelichting bij de jaarrekening.

De rekening van de vermogenswijzigingen 2010 vertoont dezelfde tekortkomingen als deze van de voorgaande jaren. Deze rekening van de vermogenswijzigingen over 2010 is overigens de laatste die wordt opgesteld. De minister heeft aangekondigd¹⁴ voor het begrotingsjaar 2011 geen rekening van de vermogenswijzigingen meer te zullen opstellen omwille van het gebrek

10 Cf. artikel 24 van de programmawet van 23 december 2009.

11 Het algemeen bestuur, de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie, de administratieve openbare instellingen en de staatsbedrijven.

12 Wijziging van artikel 136 door artikel 4 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen.

13 Met uitzondering van de vaste activa van de subklassen 27, 28 en 29 van het algemeen rekeningstelsel, die bij de eerste presentatie van een balans onder de volledige algemene boekhouding worden gewaardeerd en gerapporteerd.

14 Brief van de minister van Begroting en Administratieve Vereenvoudiging van 8 juni 2012 betreffende de opmerkingen van het Rekenhof met betrekking tot de controle van de algemene rekening van de Staat 2008.

aan relevantie. In het ontwerp van rekeningwet zal een bepaling tot vrijstelling van de wettelijke verplichting om deze rekening op te stellen worden opgenomen.

De minister preciseert dat deze wettelijke bepaling werd opgenomen in het wetsontwerp tot goedkeuring van de algemene rekening van het algemeen bestuur van het jaar 2011.

2.3 Vermogenswijzigingen van financiële vaste activa

De belangrijkste vermogenswijzigingen van 2010 zijn, behalve bij de schuld, terug te vinden in de rubrieken van de financiële vaste activa. De geboekte vermogenswijzigingen met betrekking tot de participaties zijn echter in belangrijke mate foutief berekend en de lijst van participaties en kredietverleningen is onvolledig.

De minister benadrukt dat in de nieuwe comptabiliteit extra aandacht is besteed aan de financiële vaste activa opdat de balans van het algemeen bestuur vanaf 2011 de correcte cijfers zou bevatten.

3 Conclusie

Onder voorbehoud van de opmerkingen in het 168^e Boek van het Rekenhof met betrekking tot de rekening van uitvoering van de begroting en de opmerkingen in dit document met betrekking tot de rekening van de Thesaurie en de rekening van de vermogenswijzigingen, heeft het Rekenhof de overeenstemming erkend van de algemene rekening van de Staat voor 2010 met de voorgelegde documenten.

Er bestaat ook een Franse versie van dit verslag.
Il existe aussi une version française de ce rapport.

ADRES
Rekenhof
Regentschapsstraat 2
B-1000 Brussel

TEL.
+32 2 551 81 11

FAX
+32 2 551 86 22

www.rekenhof.be